

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження Шкрєбця Євгенія Федоровича «Адвокатура України: адміністративно-правове забезпечення діяльності на сучасному етапі», подане на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Тематика правового забезпечення діяльності адвокатів вже неодноразово аналізувалася у наукових дослідженнях представників різних галузей права. Проте у працях вчених особливості саме адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури висвітлені фрагментарно. Актуальність теми обумовлена також і тим, що, розглядаючи відповідність адвокатської діяльності в Україні міжнародним стандартам, необхідно вказати, що сьогодні багато найважливіших міжнародних документів ще не ратифіковано нашою державою, що дозволяє дійти висновку про функціонування інституту вітчизняної адвокатури у відриві від існуючих міжнародних стандартів і принципів, які діють у даній сфері, а отже, – про територіальну ізоляваність досліджуваного інституту.

Відтак можна констатувати відсутність у вітчизняній правовій науці комплексних наукових праць, присвячених адміністративно-правовому забезпеченню діяльності адвокатури, а також своєчасність і необхідність дослідження даної проблеми з метою удосконалення правозастосовчої практики і вирішення основного завдання правової держави – захисту прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина. Тому комплексне дослідження проблем теорії та практики адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури набуває особливого змісту і актуальності.

З огляду на зазначене порушена в дисертаційному дослідженні проблема теорії та практики адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури є нагальною в сучасних умовах, оскільки забезпечення

прав без захисників, що діють на підставі та в порядку, визначеному законом, просто неможливе.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пп. 2.4 Додатку 2 Пріоритетних напрямків наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275; пп. 2.3, 2.14 Пріоритетних напрямків наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на 2016–2019 рр., схвалених Вченою радою Харківського національного університету внутрішніх справ 23 лютого 2016 р.; комплексних науково-дослідних тем Харківського національного університету внутрішніх справ: «Правоохоронна функція української держави» (номер державної реєстрації 0113U008192), «Законотворча та законодавча діяльність в Україні» (номер державної реєстрації 0113U008189), «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (номер державної реєстрації 0113U008197) (стор.6).

Мета і задачі дисертації сформульовані достатньо чітко, відповідають темі дослідження і свідчать про комплексний підхід до наукового пошуку. Здобувачем обґрунтовано практичну значущість розкриття сутності та особливостей адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури і доведено необхідність вдосконалення такого забезпечення задля підвищення ефективності захисту прав громадян. У зв'язку із цим певний науковий і практичний інтерес викликають розроблені в дисертації теоретичні положення, на підставі яких здобувач пропонує внести низку доповнень, спрямованих на вдосконалення чинного законодавства.

У ході дисертаційного дослідження були вдало вирішені наступні задачі: встановити особливості статусу адвокатури як інституту правової системи України; визначити сутність, принципи та особливості адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури; охарактеризувати адміністративно-правовий статус суб'єктів нормативного

забезпечення діяльності адвокатури України; розробити класифікацію джерел адміністративного права, регуляторний потенціал яких спрямований на регламентацію адвокатської діяльності; з'ясувати зміст форм і методів забезпечення адвокатської діяльності; розкрити механізм адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури та адвокатського самоврядування в Україні; проаналізувати іноземний досвід адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури та адвокатського самоврядування й визначити базові напрями можливого його використання в Україні; окреслити пріоритетні напрями вдосконалення адміністративно-правового забезпечення функціонування адвокатури України.

Методологічна основа дослідження демонструє досить високий рівень виконаної здобувачем роботи. Використання широкого арсеналу загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів пізнання дозволило авторові логічно і переконливо обґрунтувати теоретичні положення, всебічно аргументувати пропозиції практичної спрямованості.

Дисертаційна робота є внеском у дослідження проблем адміністративного права, вона змістовна і важлива для вирішення теоретичних і практичних правових проблем вдосконалення адміністративно-правового забезпечення функціонування адвокатури України.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам МОН України.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, відповідає предмету, меті та задачам дослідження.

Наукова новизна роботи визначається тим, що дисертація є результатом однієї з перших у вітчизняній науці спроб комплексного і

поліаспектного дослідження змісту, особливостей і перспективних напрямів удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури в Україні. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем (с. 8 дис.). У процесі роботи автор опрацював достатню кількість як вітчизняних, так і зарубіжних наукових доробок, проаналізував національні та міжнародні нормативно-правові акти.

Цілком обґрунтованим є проведений здобувачем у підрозділі 1.1 аналіз сутності та особливостей адвокатури як інституту правової системи України. Здобувач наочно ілюструє, що адвокатура в сучасній Україні є невід'ємним елементом національної правової системи. Діяльність адвокатури обумовлена розвитком громадянського суспільства, кожен член якого потребує якісного професійного захисту прав, свобод і законних інтересів.

У підрозділі 1.2 дисертантом розкрито поняття, ознаки та принципи адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури (с.79 дис.).

Аналізуючи види та адміністративно-правовий статус суб'єктів адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури в Україні, здобувачем слушно наголошено, що під суб'єктами адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури слід розуміти органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також громадські об'єднання, які відповідно до положень чинного законодавства України наділені нормотворчою компетенцією в частині врегулювання питань організації і гарантування адвокатської діяльності. Суб'єкти адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури України залежно від особливостей цільової компетенції класифікуються на суб'єктів загальної, галузевої та міжгалузевої компетенції; залежно від юридичної природи – на державні, самоврядні та громадські суб'єкти; залежно від порядку ухвалення рішення – на єдиноначальні та колегіальні. Серед усіх суб'єктів провідним галузевим органом, що здійснює адміністративно-правове забезпечення

діяльності адвокатури, є Міністерство юстиції України і підпорядковані йому територіальні органи (с. 83 дис.).

Позитивно слід відзначити комплексний підхід дисертанта до вивчення змісту адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури України (Розділ 2). Варто погодитись із тим, що специфіка адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури полягає в тому, що існує велика кількість джерел адміністративного права, які справляють регуляторний вплив на адвокатську діяльність. У зв'язку із цим пропонується систематизувати нормативно-правові акти адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури України з метою приведення їх до певної внутрішньої узгодженості відповідно до концептуальних засад здійснення обліку, кодифікації, інкорпорації і консолідації (с.147 дис.).

Третій розділ дисертаційного дослідження справедливо та логічно присвячено характеристиці основних напрямів та заходів вдосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури. В цілому дисертант доволі ґрунтовно проаналізував можливості використання зарубіжного досвіду правового регулювання діяльності адвокатури в Україні та запропонував напрями і способи удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури України.

На підставі викладеного можна констатувати, що мета і задачі дисертаційного дослідження повною мірою досягнуті. Дисертаційне дослідження заслуговує на позитивну оцінку.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Водночас у дисертації Шкребця Євгенія Федоровича містяться деякі дискусійні положення, які вимагають додаткового обґрунтування.

1. Досліджуючи адвокатуру як інститут правової системи України (с. 12–32 дис.), автору слід було обґрунтувати власну періодизацію розвитку адвокатської діяльності та зробити наголос на практичному значенні вивчення відповідного історичного досвіду, а не тільки зробити акцент на тому, що *у різні історичні періоди розвитку української державності*

адміністративно-правове забезпечення діяльності адвокатури мало різне наповнення і відрізнялося щільністю нормативної регламентації.

2. Цікаво було б дізнатися думку дисертанта щодо розмежування таких правових категорій, як «охорона», «захист», «право на захист», «функція захисту», оскільки у правовій науці, зокрема і адміністративно-правовій, названі вище категорії застосовуються у різному, досить часто у протилежному значенні. Адже одним із основних завдань діяльності адвокатури є захист прав громадян.

3. На стор. 79 дисертаційного дослідження автор акцентує увагу на тому, що з огляду на необхідність сталого розвитку та функціонування інституту адвокатури слід на нормативному рівні закріпити можливість використання адвокатами історично обумовлених правових звичаїв корпоративної взаємодії між собою (с.147 дис.). В цілому з такою позицією можна погодитись, але слід було б більш ґрунтовно розкрити поняття «правові звичаї корпоративної взаємодії між собою».

4. У висновках до Розділу 2 дисертаційного дослідження автор не наводить власне поняття джерел адміністративного права щодо забезпечення адвокатської діяльності в Україні, а також не розкриває їх види. Натомість він наводить види джерел адміністративного права, регуляторний потенціал яких спрямований на регламентацію адвокатської діяльності.

5. Говорячи про можливості використання зарубіжного досвіду правового регулювання адвокатської діяльності в Україні, автору слід було запропонувати внесення змін та доповнень до чинного національного законодавства, яке визначає адміністративно-правовий статус. Вказане стосується, наприклад, удосконалення системи юридичних гарантій адвокатської діяльності, умов та підстав їх відповідальності.

Водночас треба зазначити, що вказані зауваження переважно носять рекомендаційний характер, свідчать про складність і багатоаспектність проведеного здобувачем дослідження і не зменшують значущості виконаної роботи.

Повнота висвітлення результатів дослідження.

Основні теоретичні положення і висновки дисертаційної роботи викладено у шести статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях (у тому числі одну – у міжнародному), а також у п'яти тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження «Адвокатура України: адміністративно-правове забезпечення діяльності на сучасному етапі» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання – удосконалення адміністративно-правового забезпечення діяльності адвокатури України. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а його автор – Шкребець Євгеній Федорович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

Проректор

Національної академії прокуратури України,

доктор юридичних наук, доцент

Підпис *Рибалки Н.О.*

засвідчую.

Начальник відділу

документального забезпечення

«*20*» *20* року

Н.О. Рибалка